

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
Факультет інженерно-педагогічної освіти
Кафедра професійної освіти та технологій за профілями

О.Г. Гервас

**ДИЗАЙН ТА МОНУМЕНТАЛЬНО-
ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО.**

КЕРАМІКА ТА КЕРАМІЧНІ ВИРОБИ

Навчально-методичний посібник

Умань 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
Факультет професійної та технологічної освіти
Кафедра професійної освіти та технологій за профілями

О.Г. Гервас

**ДИЗАЙН ТА МОНУМЕНТАЛЬНО-ДЕКОРАТИВНЕ
МИСТЕЦТВО.**

КЕРАМІКА ТА КЕРАМІЧНІ ВИРОБИ

Навчально-методичний посібник

Умань 2018

УДК 7.012 (075.)

ББК 85. 1я 73

Г 37

Рекомендовано до друку методичною радою факультету інженерно-педагогічної освіти
Уманського державного педагогічного університету
Імені Павла Тичини
(Протокол №2 від 03.09.18р.)

Рецензенти:

О.О. Пінчевська – доктор технічних наук, професор

А.Г. Грігченко - доктор педагогічних наук, професор

Гервас О.Г.

Г 37 Дизайн та монументально-декоративне мистецтво. Кераміка та керамічні вироби. Навчально-методичний посібник / Гервас Ольга Геннадіївна. – Умань: видавничо-поліграфічний центр «АЛМІ», 2018. - 112 с.

В навчально-методичному посібнику подається теоретичний матеріал із загальних положень з видів, властивостей та особливостей виробництва керамічних виробів. Детально розкриваються історія розвитку та технології художньої кераміки та гончарства, при цьому вказуються технологічні та формоутворювальні особливості Трипільської кераміки. Надаються практичні рекомендації із різних видів художнього оздоблення керамічних виробів.

Для наукових працівників, викладачів та студентів інженерних, педагогічних та інженерно-педагогічних ВНЗ.

УДК 7.012 (075.)

ББК 85. 1я 73

Уманський державний педагогічний університет
Імені Павла Тичини
Гервас О.Г., 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕДУМОВА	6
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ З ВИДІВ, ВЛАСТИВОСТЕЙ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИРОБНИЦТВА КЕРАМІЧНИХ ВИРОБІВ	7
ТЕМА 1.1. СИРОВИНА ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА КЕРАМІЧНИХ ВИРОБІВ	7
1.1.1. Глини. Загальні відомості та класифікація глин.....	7
1.1.2. Сировина для виробництва керамічних виробів.....	10
1.1.3. Хімічний склад глин.....	13
1.1.4. Основні властивості глин.....	18
1.1.5. Додатки до глин.....	22
1.1.6. Глазури і ангоби.....	24
Тема 1.2. КЛАСИФІКАЦІЯ КЕРАМІЧНИХ ВИРОБІВ	25
1.2.1. Стінові матеріали.....	25
1.2.2. Облицювальні вироби.....	29
1.2.3. Санітарно-технічні вироби і каналізаційні труби.....	33
1.2.4. Спеціальні керамічні вироби.....	35
Тема 1.3. ВИРОБНИЦТВО, ВЛАСТИВОСТІ ТА ЗАСТОСУВАННЯ КЕРАМІЧНИХ ВИРОБІВ	36
1.3.1. Загальні принципи виробництва керамічних виробів.....	36
1.3.2. Виробництво і застосування стінових керамічних виробів.....	38
1.3.3. Виробництво і застосування облицювальних виробів.....	40
1.3.4. Килимова кераміка.....	43
1.3.5. Керамічні вироби для внутрішнього облицювання.....	47
Тема 1.4. ВИРОБНИЦТВО Й ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ БУДІВЕЛЬНИХ КЕРАМІЧНИХ ВИРОБІВ	50
1.4.1. Санітарно-технічні вироби.....	50
1.4.2. Труби каналізаційні і дренажні.....	52
1.4.3. Глиняна черепиця.....	54
1.4.4. Керамзитовий гравій.....	55
1.4.5. Спеціальний цегла.....	56
1.4.6. Кислотоупорні цегла.....	57
1.4.7. Керамічні деталі перекриттів.....	58

1.4.8. Перспективи розвитку виробництва керамічних архітектурно-будівельних виробів.....	60
--	----

РОЗДІЛ 2. КЕРАМІКА ТА ГОНЧАРСТВО.....62

Тема 2.1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬОЇ КЕРАМІКИ.....62

2.1.1. Історичні аспекти виникнення та розвитку виду декоративно-прикладного мистецтва - «Кераміка та гончарство».....	62
--	----

2.1.1. Історія розвитку кераміки та гончарства України.....	65
---	----

2.1.2. Історія виникнення «Трипільської культури».....	67
--	----

2.1.3. Технологічні та формоутворювальні особливості Трипільської кераміки.....	69
---	----

2.1.4. Специфіка Трипільської орнаменталістики керамічних та гончарських виробів.....	72
---	----

Тема 2.2. ТЕХНОЛОГІЇ ХУДОЖНЬОЇ КЕРАМІКИ ТА ГОНЧАРСТВА.....74

2.2.1. Основні технологічні види художньої кераміки.....	74
--	----

2.2.2. Способи приготування керамічної маси.....	76
--	----

2.2.3. Способи формування виробів.....	78
--	----

2.2.4. Способи сушки.....	80
---------------------------	----

2.2.5. Випал керамічних виробів (фаянсу).....	83
---	----

2.2.6. Фізико-хімічні процеси при випалюванні фаянсових виробів.....	84
--	----

Тема 2.3. ХУДОЖНЄ ОЗДОБЛЕННЯ КЕРАМІЧНИХ ВИРОБІВ.....86

2.3.1. Особливості дизайну фаянсових виробів.....	86
---	----

2.3.2. Композиція як основний засіб гармонізації художніх керамічних виробів.....	90
---	----

2.3.3. Композиційне формоутворення фаянсових виробів.....	95
---	----

2.3.4. Кольорове рішення фаянсових виробів.....	100
---	-----

2.3.5. Глазурування кераміки.....	105
-----------------------------------	-----

2.3.6. Декоративне оформлення керамічних виробів.....	111
---	-----

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....112